

житлово-комунальних послуг – акт-претензію. Охарактеризовано чинні нормативно-правові акти в якості нормативно-правового забезпечення як елементу комплексного нормативно-правового механізму контролю за якістю житлово-комунальних послуг органами самоорганізації населення у сучасній Україні.

Ключові слова: *акт-претензія, громадський контроль, державне управління, житлово-комунальні послуги, механізми державного управління, органи самоорганізації населення, якість житлово-комунальної послуги.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. В умовах цифрової трансформації децентралізація в Україні набула нового значення і значення як процес, який веде країну до принципів взаємодії держави та суспільства, визнаних у Європі. Основний політико-правовий аспект цього руху - це взаємодія держави з іншою формою публічної влади - місцевим самоврядуванням. В умовах цифрової трансформації децентралізація в Україні набула нового значення і значення як процес, який веде країну до принципів взаємодії держави та суспільства, визнаних у Європі [14, с.358].

У контексті побудови в Україні громадянського суспільства, продовження реалізації реформи децентралізації і зміни нормативно-правової бази, відповідно до принципу субсидіарності, актуальним постає питання підвищення рівня громадської участі у процесах контролю за якістю надання комплексу послуг системи публічного управління у різних сферах суспільного життя. Адже управління як сфера, яка конкретно стосується осіб, які займаються виконанням управлінських функцій в певній організації, а також осіб які планують, програмують та керують діяльністю організації та спрямовані на досягнення певних цілей, вимагає відповідності певним критеріям та вимогам з боку суспільства [13, с. 746]. Однією із таких сфер є багатокомпонентна система сучасного житлово-комунального господарства, яка характеризується своєю соціальною важливістю і проблемністю. Сьогодні, однією із головних проблем вітчизняної сфери житлово-комунального господарства є незадовільна якість

наданих споживачам послуг, що призводить до активного зростання невдоволеності населення та підвищення соціальної напруги в українському суспільстві. Дана напруга посилюється з урахуванням складної епідеміологічної ситуації у країні спричиненої тривалим розповсюдженням гострої респіраторної хвороби COVID-19, що призвела до погіршення соціально-економічного та матеріально-фінансового стану населення на тлі підвищення вартості житлово-комунальних послуг незадовільної якості.

Отож, у нинішніх умовах українського сьогодення особливого *актуального* значення набуває нормативно-правовий механізм контролю за якістю житлово-комунальних послуг органами самоорганізації населення у сучасній Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дотичними до проблематики, що розглядається, є теоретичні засади дослідження органів самоорганізації населення таких науковців, як: Р. Безсмертний, О. Здіорук, В. Князев, А. Колодій, Т. Кравченко, В. Куйбіда, А. Олійник, С. Саханенко, Н. Супрун тощо. Теоретико-практичні основи громадського контролю досліджувалися у працях таких учених як: А. Крупник, О. Смоляр, Ю. Сурмін, О. Сушинський тощо. Багатоаспектність житлово-комунального господарства загалом, та житлово-комунальних послуг зокрема, досліджували Є. Абрамова, В. Божко, А. Крупник тощо.

Віддаючи належне науковому доробку вищезазначених фахівців і враховуючи необхідність обґрунтовано-своєчасного реагування на соціально-економічні виклики сьогодення, на поглиблену дослідницьку увагу заслуговує нормативно-правовий механізм контролю за якістю житлово-комунальних послуг органами самоорганізації населення саме у сучасній Україні. Все це і обумовило вибір теми дослідження, її актуальність і значення для теорії і практики сучасної науки державного управління.

Формулювання мети статті (постановка завдання). Метою статті є характеристика нормативно-правового механізму контролю за якістю житлово-комунальних послуг органами самоорганізації населення у сучасній Україні та теоретико-практичне його удосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Однією із найбільш ефективних форм участі членів територіальної громади у вирішенні проблемних питань місцевого значення є *органи самоорганізації населення*. Відповідно до ст. 1 чинного Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» органи самоорганізації населення – це представницькі органи, що створюються частиною жителів, які тимчасово або постійно проживають на відповідній території в межах села, селища, міста [1]. Згідно із статтею 5 цього закону, органи самоорганізації населення входять до складу системи місцевого самоврядування як окремо виділена самостійна її складова.

Органи місцевого самоврядування зобов'язані сприяти органам самоорганізації населення у здійсненні їх повноважень. Вони не мають права втручатися в їх діяльність, окрім випадків, передбачених законом. Основними *завданнями* органів самоорганізації населення є: створення умов для участі жителів у вирішенні питань місцевого благоустрою; задоволення соціальних, культурних, побутових та інших потреб населення; участь у реалізації програм соціально-економічного, культурного розвитку відповідної території, інших місцевих програм [2, с. 381-382].

Низка науковців наголошують на тому, що органи самоорганізації населення мають подвійну юридичну природу. Так, зокрема, О. Здіорук, зауважує, що, з одного боку, реалізуючи повноваження відповідних сільських, селищних, міських рад при вираженні волі населення у вирішенні питань місцевого значення, вони виступають як орган публічної влади. З іншого боку, здійснюючи діяльність на громадських засадах, органи самоорганізації населення набувають рис громадської організації [3]. У зв'язку із цим, за предметною ознакою, функції органів самоорганізації населення можна *класифікувати* на організаційно-розпорядчі, представницькі, облікові, інформаційні, контрольні, функції надання допомоги тощо.

Відповідно до своїх функцій, органи самоорганізації населення діють з метою захисту прав та інтересів членів територіальної громади у низці сфер суспільного життя, зокрема, і у сфері житлово-комунального господарства та сфері надання житлово-комунальних послуг, адже, саме якісне надання даних послуг є чи

не найістотнішою передумовою реалізації конституційного права кожного на достатній рівень життя. У зв'язку з цим, особливого значення набуває *контрольна функція*, що сформульована у п. 6 ч. 1 ст. 14 Закону України «Про органи самоорганізації населення» від 11 липня 2001 року № 2625-III: «Органу самоорганізації населення у межах території його діяльності під час його утворення можуть надаватися такі *повноваження*: здійснювати контроль за якістю надаваних громадянам, які проживають у жилих будинках на території діяльності органу самоорганізації населення, житлово-комунальних послуг та за якістю проведених у зазначених жилих будинках ремонтних робіт» [4].

На думку В. Божка, контрольна функція органів самоорганізації населення впливає із завдань, котрі законом покладені на вказані органи, адже відповідно до ст. 3 Закону України «Про органи самоорганізації населення», одним із їхніх основних *завдань* є задоволення соціальних, культурних, побутових та інших потреб жителів шляхом сприяння у наданні їм відповідних послуг [4]. Тобто безпосередньо у законі вказано, що органи самоорганізації населення мають долучатися до задоволення у даному випадку побутових потреб територіальної громади. Однак це завдання можна реалізовувати не лише шляхом сприяння у наданні відповідних житлово-комунальних послуг, але й через контроль за діяльністю суб'єктів господарювання, котрі надають житлово-комунальні послуги споживачам відповідно до умов договору [5].

Термін «*контроль*» означає перевірку, спостереження за ким-небудь або чим-небудь. Діяльність розглядається як специфічна людська форма відношення до навколишнього світу, зміст якої становить його доцільну зміну переважно в інтересах людей і суспільства, це умова існування останнього, яка містить у собі мету, засоби, результат і сама по собі є процесом. Контроль є важливою функцією органів публічної влади, формою впливу народу, населення, громадян на діяльність органів і посадових осіб місцевого самоврядування з організації виконання норм права, реалізації суб'єктами правовідносин своїх прав та обов'язків, дотримання й захисту прав і свобод людини і громадянина [6].

З огляду на всюдотичну до людської життєдіяльності специфіку сфери житлово-комунального господарства, однією із базових конкретних проблем, що розповсюджується на всіх членів територіальної громади, є всіх об'єднуюча проблема якості житлово-комунальних послуг. Також, слід відмітити складність регулювання відносин у сфері житлово-комунального господарства. Це пов'язано, головним чином, із відсутністю здорової конкуренції на ринку надання спектру житлово-комунальних послуг. У зв'язку з цим, необхідний особливий контроль за підприємствами-монополістами у сфері надання житлово-комунальних послуг, оскільки саме відсутність здорової конкуренції, як правило, призводить до надання даних послуг неналежної якості.

У чинному Законі України «Про житлово-комунальні послуги» від 09 листопада 2017 року № 2189-VIII, у ст. 1 визначено низку термінів. Так, на законодавчому рівні, під *житлово-комунальними послугами* розумується результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та/або перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що здійснюється на підставі відповідних договорів про надання житлово-комунальних послуг [7]. Однак, на відміну від Закону України «Про житлово-комунальні послуги» від 24 червня 2004 року № 1875-IV (що втратив чинність), у вище зазначеному законі визначення такого терміну, як «якість житлово-комунальної послуги» відсутнє. У зв'язку із цим, під *якістю житлово-комунальної послуги* ми розглядатимемо сукупність нормованих характеристик житлово-комунальної послуги, що визначає її здатність задовольняти встановлені або передбачувані потреби споживача відповідно до чинного законодавства.

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» від 09 листопада 2017 року № 2189-VIII, до житлово-комунальних послуг *належать*: житлова послуга – послуга з управління багатоквартирним будинком; комунальні послуги – послуги з постачання та розподілу природного газу, постачання та розподілу електричної енергії, постачання теплової енергії,

постачання гарячої води, централізованого водопостачання, централізованого водовідведення, поводження з побутовими відходами [7]. Опираючись на законодавчий перелік та виділяючи такі *види житлово-комунальних послуг*, як: водопостачання та водовідведення, вивезення сміття, управління багатоквартирним будинком, газопостачання, постачання електроенергії, постачання теплової енергії, можемо стверджувати, що чинні нормативно-правові акти, у різних аспектах, регламентують вимоги відносно надання існуючих видів житлово-комунальних послуг. До таких *актів* відносимо: Постанову Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690 «Про затвердження Правил надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення і типових договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення», Постанову Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070 «Про затвердження Правил надання послуг з поводження з побутовими відходами», Постанову Кабінету Міністрів України від 05.09.2018 № 712 «Про затвердження Правил надання послуги з управління багатоквартирним будинком та Типового договору про надання послуги з управління багатоквартирним будинком», Постанову Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 30.09.2015 № 2500 «Про затвердження Типового договору постачання природного газу побутовим споживачам», Постанову Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 14.03.2018 № 312 «Про затвердження Правил роздрібного ринку електричної енергії», Постанову Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 830 «Про затвердження Правил надання послуги з постачання теплової енергії і типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії» тощо.

З урахуванням чинної нормативно-правової бази, а саме, спираючись на ст. 4 «Повноваження органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері житлово-комунальних послуг» Закону України «Про житлово-комунальні послуги» від 09 листопада 2017 року № 2189-VIII, доходимо логічного висновку, що

повноваження з контролю за якістю житлово-комунальних послуг покладено на: Кабінет Міністрів України; Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері житлово-комунального господарства; органи місцевого самоврядування, а, отже, і на органи самоорганізації населення. Проте, слід відзначити, що із-за відсутності конкретно вписаного на законодавчому рівні механізму реалізації такого контролю, даний контроль у сучасних українських реаліях є неефективним.

У чинному Законі України «Про житлово-комунальні послуги» від 09 листопада 2017 року № 2189-VIII відсутні чітко визначені положення ст. 9 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» від 24 червня 2004 року № 1875-IV (що втратив чинність) про контроль за дотриманням стандартів, нормативів, норм, порядків і правил у сфері житлово-комунальних послуг, а саме: «Контроль за дотриманням стандартів, нормативів, норм, порядків і правил у сфері житлово-комунальних послуг здійснюють центральні органи виконавчої влади та інші уповноважені на це органи виконавчої влади, а також органи місцевого самоврядування відповідно до їхніх повноважень; зазначені у частині першій цієї статті органи можуть залучати до своєї роботи на громадських засадах представників органів самоорганізації населення та членів правлінь об'єднань співвласників багатоквартирних будинків, житлово-будівельних кооперативів, молодіжних житлових комплексів тощо; результати перевірок відповідності дотримання стандартів, нормативів, норм, порядків і правил у сфері житлово-комунальних послуг та висновки, отримані в результаті роботи комісій, які створені з ініціативи або за участю органів місцевого самоврядування та/чи органів самоорганізації населення та членів правлінь об'єднань співвласників багатоквартирних будинків, житлово-будівельних кооперативів, молодіжних житлових комплексів тощо, мають безперешкодно надаватися для ознайомлення цим представникам за їхнім зверненням» [7]. У зв'язку із цим, у чинному законі відсутній механізм даної співпраці, а, відповідно до ч. 2 ст. 19 Конституції України «Органи державної влади та органи місцевого

самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України» [8].

Відповідно до чинного законодавства, органи місцевого самоврядування, а отже, і органи самоорганізації населення у межах своїх повноважень, залучаються до процесу формування місцевої політики та регулювання відносин у сфері надання житлово-комунальних послуг. Однак, на нашу думку, така участь є надзвичайно вичерпною, а, отже, враховуючи сучасні українські реалії, і незадовільною. Відповідно до ч. 3 п. 1 ст. 14 Закону України «Про органи самоорганізації населення» від 11 липня 2001 року № 2625-III, органу самоорганізації населення у межах території його діяльності під час його утворення можуть надаватися повноваження щодо внесення у встановленому порядку пропозицій до проектів місцевих програм соціально-економічного і культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць та проектів місцевих бюджетів; ч. 6 п. 1 ст. 14 – здійснювати контроль за якістю надаваних громадянам, які проживають у жилих будинках на території діяльності органу самоорганізації населення, житлово-комунальних послуг та за якістю проведених у зазначених жилих будинках ремонтних робіт. Відповідно до ч. 3 ст. 27 Закону України «Про органи самоорганізації населення» члени органу самоорганізації населення мають право брати участь у засіданнях відповідних місцевих рад та їх виконавчих органів, що стосуються їх діяльності, а також при розгляді питань, ініційованих органом самоорганізації населення, з правом дорадчого голосу [4]. У зазначеному законі не розкритий і чітко не прописаний нормативно-правовий механізм здійснення контролю за якістю надаваних громадянам, які проживають у жилих будинках на території діяльності органу самоорганізації населення, житлово-комунальних послуг та за якістю проведених у зазначених жилих будинках ремонтних робіт. А, надання органам самоорганізації населення права дорадчого голосу не дає їм ефективного засобу впливу на місцеві ради чи їх виконавчі органи з питань, що стосуються інтересів та проблем територіальної громади, ініційованих саме

органами самоорганізації населення, зокрема, і у сфері житлово-комунальних послуг.

На окрему увагу, як елемент нормативно-правового механізму контролю за якістю житлово-комунальних послуг органами самоорганізації населення у сучасній Україні, заслуговує *громадський контроль*, що є запорукою демократизації та побудови громадянського суспільства.

А. Крупник розглядає громадський контроль як громадську оцінку ступеня виконання органами влади та іншими підконтрольними об'єктами їх соціальних завдань, дотримання певних соціальних норм. Такий контроль є формою участі громадськості в управлінні для підвищення ефективності діяльності органів публічної влади, підприємств, установ і організацій, які надають соціальні послуги [9]. Суб'єктами громадського контролю можуть бути як окремі громадяни, так і об'єднання громадян. Актуальною і сьогодні залишається думка О. Смоляра, що сьогодні низька ефективність громадського контролю пов'язана з відсутністю (або низьким рівнем) суб'єктивної зацікавленості громадянина у здійсненні контролю, відсутністю у суб'єкта контролю необхідного рівня знань, внутрішньої організації, що забезпечить його здатність до виконання цієї функції, а також, неналежним забезпеченням можливості отримання об'єктивної інформації про результати діяльності органів місцевого самоврядування та їх оцінку. Вчений вважає, що для успішного функціонування й розвитку місцева влада гостро потребує постійного узгодження власних дій з громадськими потребами та інтересами, які відстоює населення як безпосередньо, так і через об'єднання громадян. Громадський контроль є ефективним чинником залучення людей до громадської діяльності, що дозволяє їм набувати цінний досвід і навички самоорганізації та реалізації власних інтересів у поєднанні з інтересами суспільства [10].

Виходячи з цього, громадський контроль є суспільною контрольною функцією. Одна із сутностей контрольної функції органів самоорганізації населення полягає у тому, що ці органи контролюють якість наданих громадянам, які проживають у жилих будинках на території діяльності органу самоорганізації, житлово-

комунальних послуг і якість проведених у цих будинках ремонтних робіт тощо. У зв'язку з тим, що якість, а, отже, і проблеми контролю за якістю послуг найбільше хвилюють саме споживачів житлово-комунальних послуг, *пропонується* до Статутів територіальних громад активніше включати положення щодо запровадження та реалізації відповідного громадського контролю. Дана норма має бути уніфікованою по відношенню до усіх сфер життєдіяльності громади, й не обмежуватися лише сферою надання житлово-комунальних послуг.

У чинному Законі України «Про житлово-комунальні послуги» від 09 листопада 2017 року № 2189-VIII [7] на відміну від Закону України «Про житлово-комунальні послуги» від 24 червня 2004 року № 1875-IV (що втратив чинність), відсутні окремі положення та норми щодо громадського контролю у сфері житлово-комунальних послуг. У поєднанні із відсутністю Закону України «Про громадський контроль», цей факт ускладнює конструктивний вплив громадськості на органи публічної влади загалом, та унеможлиблює ефективний контроль за якістю житлово-комунальних послуг органами самоорганізації населення у сучасній Україні зокрема.

Одним із головних елементів нормативно-правового механізму контролю за якістю житлово-комунальних послуг органами самоорганізації населення у сучасній Україні постає *нормативно-правове забезпечення*, що проявляється існуванням низки підзаконних актів, серед яких, Правила утримання жилих будинків та прибудинкових територій, затверджені наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 17.05.2005 року № 76, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 25 серпня 2005 р. за № 927/11207 (далі – *Правила*). Так, згідно із пп. 2.4.6. даних Правил «Проведений поточний ремонт жилого будинку підлягає прийманню комісією у складі: представників власника будинку (об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, житлово-будівельного кооперативу, будинкового комітету тощо) та виконавця послуг» [11]. Тобто суб'єктом контролю виступає будинковий комітет – різновид органів самоорганізації населення, котрий, відповідно до Закону України «Про органи самоорганізації

населення», діє в межах будинку (кількох будинків) у державному і громадському житловому фонді та фонді житлово-будівельних кооперативів. Проте механізм такого контролю не є ефективним, адже він охоплює не всю сферу житлово-комунальних послуг [5].

В якості нормативно-правового забезпечення як елементу комплексного нормативно-правового механізму контролю за якістю житлово-комунальних послуг органами самоорганізації населення у сучасній Україні на особливу увагу заслуговує і Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення перевірки відповідності якості надання деяких комунальних послуг та послуг з управління багатоквартирним будинком параметрам, передбаченим договором про надання відповідних послуг» від 27 грудня 2018 р. № 1145 (далі – *Порядок*).

Цей Порядок визначає механізм проведення перевірки відповідності якості надання послуг з постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого водопостачання, централізованого водовідведення, поводження з побутовими відходами в частині надання послуг з вивезення побутових відходів та послуг з управління багатоквартирним будинком параметрам, передбаченим договором про надання відповідних послуг, з метою оцінки їх відповідності основним вимогам до кількості та якості і вжиття заходів до забезпечення надійності та безпеки під час надання комунальних послуг та послуг з управління багатоквартирним будинком. Дія цього Порядку поширюється на споживачів комунальних послуг та послуг з управління багатоквартирним будинком, виконавців комунальних послуг та управителів багатоквартирних будинків. Даний Порядок містить положення щодо перевірки якості надання послуги з централізованого водопостачання; перевірки якості надання послуги з централізованого водовідведення; перевірки якості надання послуги з постачання гарячої води; перевірки якості надання послуги з постачання теплової енергії; перевірки якості надання послуг з поводження з побутовими відходами; перевірки якості надання послуг з управління багатоквартирним будинком [12].

Порядок передбачає конкретний механізм захисту прав споживачів житлово-комунальних послуг – акт-претензія. *Акт-претензія* – це документ, що складається споживачем житлово-комунальних послуг у разі порушення суб'єктом господарювання – виконавцем цих послуг умов договору, в якому зазначаються строки та види порушень, кількісні і якісні показники послуг тощо. Однак, слід констатувати факт, що даний механізм, і досі (за 2,5 роки), не використовується у повній мірі. У зв'язку із цим, органам публічної влади та органам самоорганізації населення *пропонуємо* посилити інформаційно-роз'яснювальну роботу щодо наявності та активного використання такого механізму захисту прав споживачів житлово-комунальних послуг, як акт-претензія.

Підсумовуючи все вищенаведене, зазначаємо, що самоорганізація населення як важлива складова місцевого самоврядування в Україні є необхідною передумовою становлення і розвитку громадянського суспільства. Діяльність органів самоорганізації населення, представлених, відповідно до Закону України «Про органи самоорганізації населення», будинковими, вуличними, квартальними комітетами, комітетами мікрорайонів та районів у містах, сіл, селищ, спрямована на вираження та захист інтересів самоорганізованого населення. Житлово-комунальна послуга як результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил є важливою складовою конституційного права кожного на достатній рівень життя. А тому контроль за якістю здійснення цього процесу є необхідним, передусім, з боку громадськості, найбільш наближеними до якої є саме органи самоорганізації населення [5].

Висновки. Дослідження теоретико-практичного доробку вчених різних галузей наукових знань і критичний аналіз вітчизняного законодавства сприяли визначенню сутності нормативно-правового механізму контролю за якістю житлово-комунальних послуг органами самоорганізації населення у сучасній Україні.

Відповідно до поставленої у роботі мети узагальнення результатів проведеного дослідження надало можливість сформулювати такі теоретико-практичні висновки і пропозиції:

- Нормативно-правовий механізм контролю за якістю житлово-комунальних послуг органами самоорганізації населення у сучасній Україні є складною управлінською категорією. У даному механізмі виділяємо такі головні елементи як методи, важелі, інструменти, політика, правове, нормативне та інформаційне забезпечення. Означений механізм є механізмом комплексним, і включає в себе низку самостійних механізмів, як приклад, – розглянуті вище: механізм громадського контролю та механізм захисту прав споживачів житлово-комунальних послуг – акт-претензія.

- Право долучатися до регулювання відносин у сфері надання житлово-комунальних послуг держава надала органам місцевого самоврядування, а, отже, і органам самоорганізації населення. У контексті побудови в Україні громадянського суспільства, первинна роль відносно контролю за якістю житлово-комунальних послуг у сучасній Україні об'єктивно має належати органам самоорганізації населення як виразнику інтересів та проблематики територіальної громади. У зв'язку з цим, сучасному законодавцю необхідно розробити дієвий і життєво-практичний механізм здійснення контролю за якістю житлово-комунальних послуг органами самоорганізації населення саме з урахуванням існуючих реалій сучасної України (активізації громадянського суспільства та загострення соціально-економічної ситуації).

- Новоствореним у 2020 році об'єднаним територіальним громадам необхідно розробити та затвердити дієві місцеві *Програми* реформування та розвитку житлово-комунального господарства. Серед основних завдань даних Програм має бути залучення громадськості до процесу контролю за якістю житлово-комунальних послуг. Одним із елементів-шляхів досягнення вищезазначеного завдання пропонуємо такий: систематизуючи чинні норми права, місцеві органи публічної влади мають запропонувати споживачам житлово-комунальних послуг єдиний *алгоритм* забезпечення участі членів територіальних громад у здійсненні громадського контролю

за наданням послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій. Складовими даного алгоритму можуть бути такі: громадський контроль за відбором виконавців послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій; громадський контроль за процесом визначення переліку послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, розрахунком тарифів на ці послуги, узгодження їх з жителями будинків; громадський контроль за порядком надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, їх якісними та кількісними показниками; публічні звіти про стан надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій. Залучення громадськості: окремих громадян, органів самоорганізації населення, які є споживачами житлово-комунальних послуг, до здійснення такого контролю, призведе до зниження ризиків змови представників підприємств-виконавців житлово-комунальних послуг та органів публічної влади й підвищить обопільну відповідальність даних підприємств-виконавців житлово-комунальних послуг та їх споживачів.

- На основі Наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України «Про затвердження Положення про групи позаштатних (громадських) інспекторів державного архітектурно-будівельного контролю, контролю у сфері житлово-комунального господарства» від 13.06.2012 № 305 зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 4 липня 2012 р. за № 1111/21423 органам публічної влади новостворених у 2020 році територіальних громад *пропонується* активізувати процес розроблення та затвердження місцевих Положень «Про громадських інспекторів у сфері житлово-комунального господарства». Даними інспекторами можуть бути представники органів самоорганізації населення. До повноважень таких інспекторів має належати зокрема і здійснення контролю за якістю та повнотою надання житлово-комунальних послуг.

Перспективними напрямками подальших теоретико-практичних досліджень щодо удосконалення нормативно-правового механізму контролю за якістю житлово-комунальних послуг органами самоорганізації населення у сучасній Україні вважаємо такі:

of research the substantial essence of bodies of self-organization of the population is revealed; their main tasks and powers are indicated; their functions are classified according to the subject; the control function of the bodies of self-organization of the population is separately characterized. The understanding of the terms “control”, “housing and communal services”, “quality of housing and communal services” is indicated. Identified: types of housing and communal services; regulations governing the requirements for the provision of existing types of housing and communal services; entities that the legislator has the authority to control the quality of housing and communal services. Certain provisions of the Law of Ukraine “On Housing and Communal Services” of November 9, 2017 № 2189-VIII in the context of the study of the regulatory mechanism for quality control of housing and communal services by the self-organization of the population in modern Ukraine are described. As elements of a complex normative-legal mechanism of control over the quality of housing and communal services by the bodies of self-organization of the population in modern Ukraine the mechanism of public control and the mechanism of protection of the rights of consumers of housing and communal services - act-claim are characterized. The current normative-legal acts as normative-legal provision as an element of the complex normative-legal mechanism of control over the quality of housing and communal services by the bodies of self-organization of the population in modern Ukraine are characterized. It is offered: to the modern legislator to develop the effective and vital-practical mechanism of control over quality of housing and communal services by bodies of self-organization of the population taking into account existing realities of modern Ukraine (activation of civil society and aggravation of a social and economic situation); newly united territorial communities in 2020 to develop and approve effective local programs of reform and development of housing and communal services, taking into account the need to involve the public in the process of quality control of housing and communal services; local public authorities to develop a single algorithm for consumers of housing and communal services to ensure the participation of members of territorial communities in the implementation of public

control over the provision of services for the maintenance of buildings and structures and adjacent territories; public authorities of the newly created territorial communities in 2020 to intensify the process of development and approval of local Regulations “On public inspectors in the field of housing and communal services”. Perspective directions of further theoretical and practical researches concerning improvement of the normative-legal mechanism of control over quality of housing and communal services by bodies of self-organization of the population in modern Ukraine are defined.

Key words: *act-claim, public control, public administration, housing and communal services, mechanisms of public administration, bodies of self-organization of the population, quality of housing and communal services.*

Received: 12.04.21

References

1. Zakon Ukrainy «Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini» vid 21 travnia 1997 roku № 280/97-VR [Law of Ukraine «On Local Self-Government in Ukraine» of May 21, 1997 № 280/97-VR]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
2. Kovbasiuk, Yu.V., Zahorskyi, V.S., & Teleshun, S.O. (Ed.). (2011). *Entsyklopediia derzhavnoho upravlinnia [Encyclopedia of public administration]*. (Vols. 8). Kyiv: NADU: *Publichne vriaduvannia [Public governance]*. Lviv: LRIDU NADU [in Ukrainian].
3. Zdioruk, O.I. (2008). *Mozhlyvosti vplyvu orhaniv samoorhanizatsii naseleennia na vyrishennia problem mistsevoho rozvytku [Possibilities of influence of bodies of self-organization of the population on the decision of problems of local development]*. Retrieved from <http://old.niss.gov.ua/monitor/Juli08/20.htm> [in Ukrainian].
4. Zakon Ukrainy «Pro orhany samoorhanizatsii naseleennia» vid 11 lypnia 2001 roku № 2625-III [Law of Ukraine «On bodies of self-organization of the population» of July 11, 2001 № 2625-III]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#Text> [in Ukrainian].

5. Bozhko, V.M. (2018). Pravovyi mekhanizm vplyvu orhaniv samoorhanizatsii naseleння na yakist zhytlovo-komunalnykh posluh [Legal mechanism of influence of self-organization of the population on the quality of housing and communal services]. *Pravova derzhava – Constitutional state*, 30, (pp. 43-50) [in Ukrainian].

6. Miheeva, T.N. (2015). O nekotorykh aspektakh obschestvennogo kontrolya za organami mestnogo samoupravleniya [On some aspects of public control over local self-government bodies]. *Mariyskiy yuridicheskiy vestnik – Mari legal bulletin*, 1 (12), (pp. 145-148) [in Russian].

7. Zakon Ukrainy «Pro zhytlovo-komunalni posluhy» vid 09 lystopada 2017 roku № 2189-VIII [Law of Ukraine «On Housing and Communal Services» of November 9, 2017 № 2189-VIII]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19#Text> [in Ukrainian].

8. Konstytutsiia Ukrainy [The Constitution of Ukraine]. (1996). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 30. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].

9. Krupnyk, A.S. (2007). Hromadskyi kontrol: sutnist ta mekhanizmy zdiisnennia [Public control: the essence and mechanisms of implementation]. *Teoretychni ta prykladni pytannia derzhavotvorennia – Theoretical and applied issues of state formation*, 1. Retrieved from http://novyi-stryi.at.ua/gromkontrol/KRUPNYK_A_pro_grom_kontrol.pdf [in Ukrainian].

10. Smolyar, A.A. (2014). Obschestvennyi kontrol v sfere mestnogo samoupravleniya: teoriya i praktika [Public control in the field of local self-government: theory and practice]. *Problemy zakonnosti – Legality issues*, 125, (pp. 122-131) [in Russian].

11. Nakaz Derzhavnogo komitetu Ukrainy z pytan zhytlovo-komunalnoho hospodarstva «Pro zatverdzhennia Pravyl utrymannia zhylykh budynkiv ta prybudynkovykh terytorii» vid 17.05.2005 № 76, zareiestrovanyi v Ministerstvi yustytzii Ukrainy 25 serpnia 2005 r. za № 927/11207 [Order of the State Committee of Ukraine for Housing and Communal Services «On Approval of the Rules for Maintenance of Residential Buildings and Adjacent Territories» dated 17.05.2005 № 76, registered with the Ministry of Justice of Ukraine on August 25, 2005 under № 927/11207]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0927-05#Text> (Data zvernennia: 04.05.2021 r.). [in Ukrainian].

12. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia perevirky vidpovidnosti yakosti nadannia deiakyykh komunalnykh

posluh ta posluh z upravlinnia bahatokvartyrnym budynkom parametram, peredbachenym dohovorum pro nadannia vidpovidnykh posluh» vid 27 hrudnia 2018 r. № 1145 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On approval of the Procedure for checking the quality of certain utilities and apartment building management services to the parameters provided by the contract for the provision of relevant services» of December 27, 2018 № 1145]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1145-2018-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

13. Berezhna, K., Yuzikova, N., Maistro, S., Paliukh, V., & Antonova, L. (2020). The importance of public administration in administrative and legal regulation. *Revista Género E Interdisciplinaridade*, 1(01). Recuperado de <https://www.periodicojs.com.br/index.php/gei/article/view/63> [in English].

14. Kvitka, S., Borodin, Y., Yemelyanov, V., Moskalets, M., & Zubchenko, V. (2021). The principle of subsidiarity and the legal and economic aspects of decentralization in Ukraine. *Political Questions*, 39 (68), (pp. 356-368). Retrieved from <https://produccioncientificaluz.org/index.php/cuestiones/article/view/35420> [in English].

15. Malynovska, N., Shtyrov, A., & Nepochatykh, A. (2020). Oblasni tsilovi prohramy yak mekhanizm realizatsii reform zhytlovo-komunalnoho hospodarstva Ukrainy. [Regional target programs as a mechanism for implementing reforms of housing and communal services of Ukraine]. *Publichne upravlinnia ta rehionalnyi rozvytok – Public administration and regional development* (6), (pp. 890-924). <https://doi.org/10.34132/pard2019.06.09> [in Ukrainian].

Відомості про авторів / Information about the Authors

Бізониц Дмитро Володимирович: ТОВ «Еталонтехсервіс» м. Харків, Україна.

Dmytro Bizonych: «Etalontechservice» LLC, Kharkiv, Ukraine.

ORCID. ORG./ 0000-0002-0155-7615

E-mail: bizonychdv@ukr.net